

Neslihan Er

Bedenin Sessiz Dili

Dövme ve Gelenek

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2025, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 456
Sosyoloji: 32

ISBN 978-625-5905-24-6
Sertifika No: 52315

Basım Tarihi: İstanbul, 2025

Yazar: Neslihan Er

Editör: Ali Coşkun

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Kapak/Mizanpaj:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Birlik Fotokopi Baskı Ozalit ve Gıda San. Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Er, Neslihan

Bedenin Sessiz Dili: Dövme ve Gelenek

Yazar: Neslihan Er (Dr. Öğr. Üyesi) ___ Editör: Ali Coşkun (Prof. Dr.)

İstanbul: DBY Yayınları, 2025.

428 s. ; 16,0 x 23,5 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 456) ___

ISBN 978-625-5905-24-6

1- Sosyoloji 2- Beden Sosyolojisi 3- Toplumsal Kültür 3- Dövme Kültürü

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Ön Söz..... 7

Giriş 9

BÖLÜM 1

ANTİK DÜNYADA BEDENSEL İŞARETLEME ÜZERİNE SOSYOKÜLTÜREL İNCELEME

I. Tarihsel Zemin ve Anlam Evreni 15

1. Antik Dünyada İşaretleme Uygulamaları 15
2. Estetik İşlev ve Kültürel Dolaşım..... 22
3. Teknikler ve Coğrafyalar..... 35
4. Onur, Damga ve Bedenin Arşiv Niteliği..... 51
5. Kurumsal ve Simgesel Okumaların Sınırları..... 62

II. Tedavi ve Koruma Odaklı Uygulamalar 73

1. Terapötik Mikro Motifler ve Beden Topografyası 73
2. Göçebe ve Yerleşik Topumlarda Mikro tedavi 76
3. Yakın Doğu ve Kuzey Afrika'da Melez Örüntüler..... 83
4. Dağlama ve Küçük Cerrahilerin Sürekliliği ile Tıplaşma..... 92
5. Dövme, Skarifikasyon ve Boyama Arasında Geçişkenlik..... 99

III. Damgalama, Egemenlik ve Görünürlük Rejimleri 103

1. Kimlikleme, Mülkiyet ve Stigma 103
2. Tapınak Düzeninde İşaret ve Kurumsal Kayıt 106
3. Görünürlük Düzeni, Kölelik ve Disiplin..... 109
4. Ahlakileştirme ve Yüzün Dokunulmazlığı 113
5. Kutsal Metinlerde İşaretin Mecazlaşması..... 116
6. Gözetimin Yükselişi ve Tarihsel Dönüşümler..... 124
7. Modern Yankılar ve Kriminoloji Tartışmaları 126

BÖLÜM 2

DİNİ BAĞLAM VE KÜLTÜREL SÜREKLİLİK

I. Ritüel Vatandaşlık ve Kutsalın Beden Üzerindeki İzleri	141
1. Ritüel Vatandaşlık Bağlamında İşaretleme.....	141
2. Dinî Yoğunluk ve Gündelik Yaşam Kesişimleri.....	149
3. Kutsalın ve Hukukun Bedendeki İzleri.....	158
4. Etnik ve Siyasal Kimlik Göstergeleri.....	166
5. Kriminolojiye Uzanan Görsel Gramer ve Aidiyet Siyaseti.....	181
II. Yahudilikten Hristiyanlığa Mühür Dili ve Bedensel İşaret	185
1. Yahudi Ahdi, Vaftiz ve Erken Hristiyanlıkta Mühür Dili.....	185
2. Akdeniz Hristiyanlıklarında Haç Dövmesi ve Aidiyet.....	186
3. Kimlik, Yasak ve Görünürlük Düzenleri.....	188
4. Doğu Hristiyanlığında Hac Belleği ve Haç Dövmesi.....	190
5. Etiyopya’da Teopolitik Beden ve Haçın Gündelik Hayata Yayılımı.....	200
III. Arkeolojik İzler ve Bölgesel Süreklilik	203
1. Eski Mısır’da Kadın Bedeni, Bes İkonografisi ve Yas Ritüelleri.....	203
2. Hierakonpolis’ten Nubya’ya Görsel Teknoloji ve Süreklilik.....	210
3. Kuzey Afrika’da Beden İşaretlerinin Dolaşımı ve Meşruiyeti.....	216
3.1. Motiflerin Dolaşımı ve Kültürel Süreklilik.....	216
3.2. İslamî Söylem, Halk Dindarlığı ve Tarikatlar.....	220
4. Tunus ve Aures’te Uzun Erimli Ekolojiler.....	238

BÖLÜM 3

KURAMSAL ÇERÇEVE VE AMPİRİK YORUM

I. Mary Douglas’ta Bedenin Sınırları	283
Saflık, Kirlilik ve Düzenin İcrası.....	283
II. Alan Verilerinin Sosyolojik Yorumu	321
1. Kimlik, Köken ve Ailevi Bağlam.....	321
2. Eğitim, Meslek ve Sosyoekonomik Konum.....	334
3. Din, İbadet ve Toplumsal Baskılar.....	338
4. Kültürel Algılar ve Toplumsal Temsiller.....	349
5. Dövme Süreci, Ritüeller ve Deneyim.....	370
6. Sağlık, Beden İmgesi ve Kişisel Kimlik.....	389
Sonuç	409
Kaynakça	415

Ön Söz

İnsanlık tarihi boyunca beden toplumsal, kültürel ve dinsel anlamların kaydedildiği bir yüzey olarak görülmüştür. Dövme, dağlama, damgalama ya da diğer beden işaretleri farklı toplumlarda aidiyetin, inancın, yasin, gücün ya da korunmanın sembolleri olarak kullanılmıştır. İşaretler bir yandan bireyin kimliğini görünür kılarken diğer yandan toplumsal düzenin, kolektif hafızanın ve inanç dünyasının sessiz anlatıcıları olmuştur. Bugün dahi farklı coğrafyalarda karşımıza çıkan dövmeler çok yönlü tarihsel ve kültürel bir birikimin yansımasıdır.

Benim konuya yönelişim ise çocukluk yıllarıma uzanıyor. Kuzey Afrikalı ailelerin arasında büyüdüğüm için Berberi kadınların dövmelerine çok küçük yaşlardan itibaren aşinaydım. Ancak bu işaretler uzun süre zihnimde herhangi bir merak uyandırmamıştı. Ta ki ailemle birlikte memlekete Adana’ya gittiğimizde Hatay ve civar bölgelerde benzer dövmelere sahip kadınlarla karşılaşmaya kadar. Birbirinden uzak coğrafyalarda benzer izleri aynı kuşaktan kadınların bedenlerinde görmek kökenlerine dair bir merak uyandırdı. Merakım yıllar içinde farklı yönlerden beslendi. Diyanet’te görev yaptığım dönemlerde kadınların dövme yaptıran çocukları hakkında duydukları dinsel endişeler sıkça dile getiriliyordu. Konuyu artık üzerinde ciddi biçimde çalışılması gereken bir mesele olarak görmem gerektiğini bana gösterdi. Böylece “beden işaretlerinin geleneksel ve dinsel temelleri” üzerine odaklanan araştırmanın ilk adımları atılmış oldu.

O günden bu yana, yani beş yılı aşkın bir süredir ulaştığım her işareti, her metni, her tanıklığı okumaya, biriktirmeye ve sınıflandırmaya başladım. Özellikle Gallica gibi dijital platformlar çok eski kaynaklara ulaşma imkânı sunarak ufku genişletti ve araştırmamı zenginleştirdi. Sayısız belgeye, esere ve tanıklığa temas ederek kendi merakımı gidermeyi ve Türkiye’de bu alanda yapılmış çalışmalara içerik ve kapsam açısından yeni bir katkı sunmayı amaçladım. Türkiye ile ilgili

literatürde özellikle tarihsel boyutun işlenmiş olması beni Kuzey Afrika'ya ağırlık vermeye yöneltti. Böylece iki bölge arasındaki karşılaştırmalı bir bakışı mümkün kılmaya çalıştım.

Uzun yolculuk boyunca gündemimden hiç düşmeyen bu konuya sabırla eşlik eden aileme en derin teşekkürlerimi sunuyorum. Kızımın “19 yıldır annemi bu kitabı yazarken görüyorum” sözleri sürecin onun ve tüm ailemin hayatındaki yerini özetler nitelikte. Onlara karşı mahcubum ve minnettarım. Bölümdeki ve fakülteadaki akademisyen arkadaşlarımdan destekleri, yolculuğumu kolaylaştırdı. En çok da yanımda her adımda yorulan, yükümü paylaşan ve bana güç veren eşime şükran borçluyum.

Kitabın okuyucuların katkılarıyla daha da gelişeceğine inanıyorum. Tespit edilen eksiklerin bana geri dönüş olarak ulaşması, çalışmanın ve alandaki tartışmaların da zenginleşmesine imkân tanıyacaktır. Elinizdeki kitap kişisel bir meraktan doğan, yıllar içinde akademik bir gayrete dönüşen uzun soluklu bir arayışın ürünü olarak ortaya çıktı. Bu satırların geçmişin sessiz işaretlerine kulak vermemizi sağlamasını ve geleceğe taşınacak yeni yorumlara kapı aralmasını umuyorum.

Neslihan ER

11 Eylül 2025

Kaynakça

- Acar, H. Volkan. “Türk Halk Hekimliğinde Akupunktur ve Bağlantılı Teknikler”, *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi* 6/1 (Nisan 2016), 10-18. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mutftd/issue/43175/523709>
- Adams, James N. *The Latin Sexual Vocabulary*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1990.
- Adams, W. Y. *Adams: Nubia Corridor to Africa*. Londra: Princeton University Press,
- Al-Nasiri, Ahmad Ibn Khalid. *Tal'at al-Mushtari fi al-Nasab al-Ja'fari*. Rabat: al-Muassasa al-Nasiriyya li'l-Thaqafa wa'l-'ilm, 1975.
- Al-Zahrawi, Abu Al-Qasim Khalaf Ibn Abbas. *La Chirurgie d'Abulcasis*. Forgotten Books, 2018.
- Aldhouse-Green, Miranda. *Les Druides*. Errance, 2000.
- Alio, Jorge L. vd. “Keratopigmentation (Corneal Tattooing) for the Management of Visual Disabilities of the Eye Related to Iris Defects”, *British Journal of Ophthalmology* 95/10 (Ekim 2011). <https://doi.org/10.1136/bjophthalmol-2011-300170>
- Alpin, Prosper. *La Médecine des Égyptiens* (IFAO, 2007).
- Alvares, Francisco. *The Prester John of the Indies*. Cambridge: Forgotten Books, 2018.
- Ando, Clifford. *Imperial Ideology and Provincial Loyalty in the Roman Empire*. University of California, 2000.
- Apollodoros *Bibliotheca Yunan Mitolojisi*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2017.
- Apuleius, *Başkalaşmalar*. İstanbul: Kabalıcı yayınları, 2006.
- Aquinas, Thomas. *Yasa Hakkında İnceleme*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2025.
- Aristofanes. *Eski Yunan Komedyası 3 Kuşlar Bulutlar*. İstanbul: Mitos Boyut Yayınları, 2011.
- Aristophanes. *Lysistrata Kadınların Savaşı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2000.
- Aristoteles. *Hayvanların Yürüyüşü Üzerine*. İstanbul: Say Yayınları, 2022.
- Aristoteles. *Problemata Physica*. İstanbul: Işık Yayınları, 2016.
- Artamonov, M. İ. *Kimmerler ve İskitler Başlangıcından M.Ö. IV. Yüzyıla Kadar*. İstanbul: Selenge Yayınları, 2020.
- Assmann, Jan. *Death and Salvation in Ancient Egypt*. İthaca: Cornell University Press, 2011.
- Assmann, Jan. *Kültürel Bellek*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2015.
- Assmann, Jan. *The Search for God in Ancient Egypt*. Ithaca: Cornell University Press, 2001.
- Athenaeus. *The Deipnosophists*. Wentworth Press, 2019.
- Augustin, Saint. *Les Commentaires des Psaumes*. Institut d'Études Augustiniennes, 2017.
- Augustinus. *İtirafatlar*. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 1999.

- Augustinus. *Tanrı Devleti*. İstanbul: Bilgesu Yayıncılık, 2021.
- Ausonius. Decimus Magnus. *Œuvres Complètes d'Ausone*. Leagare Street Press, 2023.
- Bagnall, Roger S. *Early Christian Books in Egypt*. Atlanta: Princeton University Press, 2021.
- Bahn, Paul - Renfrew Colin. *Arkeoloji, Kuramlar, Yöntemler ve Uygulama*. İstanbul: Homer Yayınları, 2020.
- Bailey, Douglass W. *Prehistoric Figurines*. Londra: Routledge, 2005.
- Barber, Karin. "Text and Performance in Africa". *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 66/3 (Ekim 2003), 324-333. <https://doi.org/10.1017/S0041977X03000223>
- Barnes, Ruth. *Pilgrimage*. Londra: Ashmolean Museum, 2006.
- Basil, *Epistulae*. <https://www.newadvent.org/fathers/3202.htm>
- Bates, Oric. *The Eastern Libyans*. Londra: Sagwan Press, 2015.
- Batut, Louis. "Du Tatouage Exotique et du tatouage en Europe", *Archives d'Anthropologie Criminelle, de Criminologie et de Psychologie Normale et Pathologique* 8, 1893, 77- 92. <https://criminocorpus.org/fr/bibliotheque/page/4970#page>
- Beaulieu, Paul-Alain. *The Pantheon of Uruk During the Neo-Babylonian Period*. Leiden: Brill Academic Pub, 2003.
- Beard, Mary. *The Roman Triumph*. Cambridge: Belknap Press, 2009.
- Beard, Mary vd. *Religions of Rome*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
- Beck, Roger. *The Religion of the Mithras Cult in the Roman Empire*. Oxford: Oxford University Press, 2007.
- Béquignon Yves - Laumonier Alfred. "Fouilles de Téos (1924)". *Bulletin de Correspondance Hellénique* 49, 1925, 281-321. <https://doi.org/10.3406/bch.1925.2982>
- Berchon, Ernest. *Histoire Médicale du Tatouage*. Paris: Legare Street Press, 2023.
- Berchon, Ernest. *Recherches sur le Tatouage*. Paris: E. Thunot et Cie, 1861.
- Berger, Phillipe. "Note de M. Vercoutre sur des Souvenirs Punique Conservés en Kabilye et en Tunisie", *Comptes Rendus des Séances de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres* 55/2 (1911), 147. <https://doi.org/10.3406/crai.1911.72779>
- Bertherand, E-L. *Médecine et Hygiène des Arabes*. Paris: Legare Street Press, 2023.
- Bertholon, Lucien. *Origines des Berbères de Souche Européenne*. Paris: Secrétariat de l'Association, 1898.
- Bertholon, Lucien. "Origines Néolithique et Mycénienne des Tatouages Indigènes", *Bulletin de la Société d'anthropologie de Lyon*. 23, 1904, 220-233. <https://doi.org/10.3406/linly.1904.16458>
- Black, Sue - Ferguson, Eilidh. *Forensic Anthropology*. Boca Raton: CRC Press, 2011.
- Blackman, Winifred S. *The Fellahin of Upper Egypt*. Londra: American University in Cairo Press, 2000.
- Blenkinsopp, Joseph. *Isaiah 40-55*. Yale University Press, 2002.
- Boardman, John. *Greek Gems and Finger Rings*. London: Thames & Hudson, 2001.
- Boardman, John. *Kırmızı Figürlü Atina Vazoları*. İstanbul: Homer Yayınları, 2002.
- Boardman, John. *The Diffusion of Classical Art in Antiquity*. Londra: Thames and Hudson, 1994.
- Boddy, Janice. *Wombs and Alien Spirits*. Madison: University of Wisconsin Press, 1989.
- Bontier, Pierre - Le verrier, Jean. *Le Canarien*. Paris: Nabu Press, 2010.
- Bostani, Başak Perçin. *Zoographia Rosso-Asiatica Türk ve Moğol Dillerine Ait Hayvan Adlarının İncelenmesi*. İstanbul: Aktif Yayınevi, 2023.
- Bouquet, J. "Tatouages Décoratifs Tunisiens". *Revue d'Histoire de la Pharmacie* 93 (1936), 277-283. <https://doi.org/10.3406/pharm.1936.11031>
- Bourdieu. Pierre. *Ayrım*. İstanbul: Nika Yayınevi, 2025.
- Bourdieu, Pierre. *Bir Pratik Teorisi İçin Taslak*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2019.

- Bourdieu, Pierre. *Ce que Parler Veut Dire*. Paris: Fayard, 1982.
- Bradley, Keith. *Slavery and Society at Rome*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
- Bradley, Mark. *Colour and Meaning in Ancient Rome*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
- Briant, Pierre. *Histoire de l'Empire Perse*. Paris: Fayard, 1996.
- Brock, Sebastian P. *Fire from Heaven*. Ashgate Publishing, 2006.
- Broodbank, Cyprian. *The making of the Middle Sea*. Oxford: Oxford University Press, 2013.
- Brown, Peter. *The Body and Society*. New York: Columbia University Press, 2008.
- Brown, Peter. *The Cult of the Saints*. Chicago: University of Chicago, 1982.
- Buckley, Jorunn Jacobsen. *The Mandaean*. Oxford, Oxford University Press, 2002.
- Budge, E. A. Wallis. *Şifalı Bitkilerin Gizemli kökeni*. İstanbul: Onbir yayınları, 2021.
- Bulut, Ahmet Emirhan. "Antik Kaynaklar, Antropolojik ve Arkeolojik Veriler Işığında Eski Çağ'da Dövme". *Seleucia XV* (Mayıs 2025), 287-320. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/seleucia/issue/91896/1700921>
- Burkert, Walter. *Antikçağ Gizem Kültleri*. İstanbul: Alfa Yayınları, 2018.
- Burket, Walter. *La Religion Grecque*. Actes Sud, 2011.
- Ca'da Mosto, Alvise. *Voyages en Afrique Noire*. Paris: Chandaigne, 2003.
- Cameron, Averil. *Bizanslılar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.
- Cameron, Averil. *Christianity and the Rhetoric of Empire*. Berkeley: University of California Press, 1994.
- Camps, Gabriel. *Atlas Préhistorique de la Tunisie*. Fenixx, 1994.
- Camps, Gabriel. *Les Berbères*. Paris: Babel, 2007.
- Capart, Jean. *Bulletin Critique des Religions de l'Égypte*. Brüksel: Brill Archive, 1905.
- Caplan, Jane. *Written on the Body*. Princeton: Princeton University Press, 2000.
- Capus, Guillaume. *A Travers la Bosnie et l'Herzegovine Etudes et Imoressions de Voyage*. Paris: Hachette, 1896.
- Capus, Guillaume. "Tatouages en Bosnie-Hercégovine", *Bulletins de la Société d'Anthropologie de Paris* IV/5 (1894), 625-633. <https://doi.org/10.3406/bmsap.1894.5557>
- Carpenter, Thomas H. *Dionysian Imagery in Fifth Century Athens*. Oxford: Clarendon Press, 1997.
- Carswell, John. *Coptic Tattoo Designs*. Beyrut: American University of Beirut, 1958.
- Carton, Louis. *De la Kroumirie au Djérid, Récit de Voyage en Tunisie*. Nacheffe Livre, 2013.
- Chaillot, Christine. *The Ethiopian Orthodox Tewahedo Church tradition*. Paris: Inter-Orthodox Dialogue, 2002.
- Chareyron, Nicole. *Les Pèlerins de Jérusalem au Moyen-Âge*. Imago, 2000.
- Chernetsov, V. N. "Concepts of the Soul Among the Ob Ugrians", *Studies in Siberian Shamanism* 4, ed. Henry N. Michael, University of Toronto Press, 1963, 3-45. <http://www.jstor.org/stable/10.3138/j.ctt1vxmc4c.4>
- Christian, William A. *Local Religion in Sixteenth Century Spain*. Princeton: Princeton University Press, 1989.
- Cialowicz, Krysztof M. *La Naissance d'un Royaume*. Krakow: Archebooks, 2001.
- Cicero. *Yükümlülükler Üzerine*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018.
- Clarke, John R. *Looking at Lovemaking*. Berkeley: University of California Press, 2001.
- Clément d'Alexandrie. *Le Pédagogue*. Migne, 1991.
- Codex Justinianus. https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/Anglica/codjust_Scott.htm
- Cook, James. *Dünyanın Çevresinde Yolculuk Öyküleri*. İstanbul: İthaki Yayınları, 2006.
- Coon, Carleton Stevens. *Tribes of the Rif*. Cambridge: Peabody Museum of Harvard University, 1931.
- Corippe. *La Johannide*. Paris: Errance, 2007.

- Cornelius, Celsus Aulus. *Traduction des Ouvrages d'Aurelius-Cornelius Celse sur la Médecine*. Wentworth Press, 2018.
- Cornell, Vincent J. *Realm of the Saint*. Austin: University of Texas Press, 1998.
- Counillon, Patrick *Pseudo-Skylax: le Périple du Pont-Euxin*. Ausonius Editions, 2004.
- Cross, Frank Moore. *Canaanite Myth and Hebrew Epic*. Harvard: Harvard University Press, 1997.
- Cunliffe, Barry. *Iron Age Communities in Britain*. Londra: Routledge, 2005.
- Curtis, V. - Biran, A. "Dirt, Disgust, and Disease. Is Hygiene in our Genes?", *Perspect Biol Med*. 44/1 (2001), 17-31. <https://doi.org/10.1353/pbm.2001.0001>. PMID: 11253302
- D'Avity, Pierre. *Les États Empires, Royaumes et Principautés du Monde*. Paris: Forgotten Books, 2018.
- Dasen, Veronique. *Dwarfs in Ancient Egypt and Greece*. Oxford: OUP Oxford, 2013.
- Daumas, Eugene. *Le Grand Désert*. Paris: Nabu Press, 2011.
- Davis, Whitney. *Masking the Blow*. Berkeley: University of California Press, 2023.
- De Vita, Victor. *Histoire de la Persécution Vandale en Afrique*. Paris: Belles Lettres, 2002.
- De Vitry, Jacque. *Histoire Orientale*. Champion, 2005.
- Delarue, Jacques – Giraud, Robert, *Les Tatouages du Milieu*. Paris: Éditions du Petit Pavé, 2000.
- Demir, Tuğçe. "Ordos Bölgesinin Türk Tarihindeki Önemi", *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 7/2 (Aralık 2023), 205-212. <https://doi.org/10.58640/asyar.1404581>
- Desanges, Jehan. *Catalogue des Tribus Africaines de l'Antiquité Classique a l'Ouest du Nil*, Université de Dakar: Publications de la Section d'Histoire, 1962.
- Dillon, John M. *The Middle Platonists*. Londra: Cornell University Press, 1996.
- Diodorus. *Bibliothèque Historique de Diodore de Sicile*. Impr. Royale, 1836.
- Dionysius. *Les Antiquités Romaines de Denys d'Halicarnasse*. Kessinger Publishing, 2009).
- Dioscorides Pedanius, Balthazar Arnoullet. *Les Six Livres de Pedacion Dioscoride d'Anazarbe de la Matière Médicinale*. Generic, 1553).
- Dodds, Eric Robertson. *Les Grecs et l'Irrationnel*. Paris: Flammarion, 1999.
- Dorfer, Lukas. "5200-Year-Old Acupuncture in Central Europe", *Science* 282/5387 (Ekim 1998), 239. <https://doi.org/10.1126/science.282.5387.239f>
- Douglas, Mary. *Doğal Semboller Kozmoloji Keşifleri*. İstanbul: İthaki Yayınları, 2018.
- Douglas, Mary. *Implicit Meanings*. Londra: Routledge, 2010.
- Douglas, Mary. *Leviticus as Literature*. Oxford: Oxford University Press, 2001.
- Douglas, Mary. *Risk and Blame*. Londra: Routledge, 1994.
- Douglas, Mary. *Sağlık ve Tehlike Kirlilik ve Tabu Kavramlarının Bir Çözümlemesi*. İstanbul: Me-tis Yayınları, 2021.
- Doughty, Charles Montagu. *Voyages dans l'Arabie Déserte*. Paris: Karthala, 2003.
- Du Plessis, Paul J. *Brokowski's Textbook on Roman Law*. Oxford University Press, 2020.
- Dumezil, Georges. *Le Problème des Centaures*. Paris: Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1929.
- Durham, Mary Edith. *Balkan Açmazının Yirmi Yılı*. İstanbul: Büyüyenay, 2023.
- Durkheim, Emile. *Dini Hayatın İlk Biçimleri*. İstanbul: Ataç Yayınları, 2019.
- Durkheim, Émile – Mauss, Marcel. *De Quelques Formes Primitives de Classification*. Paris: PUF, 2017.
- Duydu, Merve. "Sanatsal Antropoloji Kapsamında Ritüellerin Sanata Yansımaları ve Skarifikasyon", *Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi* 8/1 (Mart 2025), 270-283. <https://doi.org/10.37999/udekad.1623790>
- Edmonds, Radcliffe G. *Magic and Religion in the Ancient Mediterranean World*. Oxford, Routledge, 2025.
- Eickelman, Dale F. *Moroccan Islam*. Austin: University of Texas press, 1976.
- Eilberg-Schwartz, Howard. *God's Phallus*. Boston: Beacon Press, 1995.

- El Abbasi, Ali Bey. *Voyages en Afrique et en Asie 2*. Paris: Hachette, 2014.
- El-Askalani, İbn Hacer. *Feth'ul Bari 10*. İstanbul: Polen Yayınları, 2020.
- El-Humeyni, Rûhullah el-Müsevî. *Tahrîrî'l-Vesîle 2*. Necef: Matbaatü'l-Âdâb, 1970. <https://www.leader.ir/ar/book/15/الوسيلة-2-تحرير>
- Eliade, Mircea. *Şamanizm*. İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları, 2018.
- Eliade, Mircea. *Kutsal ve Kutsal-Dışı*. İstanbul: Alfa Yayınları, 2023.
- Elien. *Histoire Variée*. Paris: Les Belles Lettres, 2004.
- Elsner, Jas. *Imperial Rome and Christian Triumph*. Oxford: Oxford University Press, 1998.
- Epigrafic Survey. *Medinet Habu I*. Chicago: University of Chicago Press, 1930.
- Epigrafic Survey. *Medinet Habu II*. Chicago: University of Chicago Press, 1932.
- Es-Senûsî, Ebû 'Abdillâh Muhammed b. Yûsuf. *al-Aqida al-Kubrâ*. Şam: Dâr al-Daqqâq, 2010.
- Es-Serahsi, İmam Muhammed. *El Mebcut*. Beyrut: Darul Kütübül İlmiyye, 1989.
- Euripides. *Bakkhalar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.
- Evans Pritchard, E. *Azandelerde Cadılık, Kehanetler ve Büyü*. İstanbul: Notabene Yayınları, 2024.
- Evliya Çelebi. *Seyahatname*. İstanbul: Kabcacı yayınları, 2023.
- Ferguson, Everett. *Baptism in the Early Church*. Eerdmans, 2013.
- Field, Henry. *An Anthropological Reconnaissance in the Near East*. Chicago: Literary Licensing, 2013.
- Field, Henry. *Anthropology of Iraq*. Cambridge: Peabody Museum Press, 1952.
- Fink, Robert O. *Roman Military Records on Papyrus*. Cleveland: Case Western Reserve University Press, 1971.
- Finn, Thomas M. *Early Christian Baptism and the Catechumenate*. Collegeville: Wipf& Stock Publishers, 2020.
- Fischer, Henry G. *Egyptian Women of the Old Kingdom and of the Heracleopolitan Period*. New York: Metropolitan Museum of Art, 1989.
- Flaubert, Gustave. *Ermîş Antonius ve Şeytan*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.
- Flaubert, Gustave. *Salambo*. İstanbul: Literatür yayınları, 2003.
- Fletcher, Joann. *Antik Mısır Tarihi Dünyayı Şekillendiren Uygarlık*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2023.
- Ford, Clyde W. *The Hero with an African Face*. New York: Random House Publishing Group, 2000.
- Fortes, Meyer. *Religion, Morality and the Person*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987.
- Foucault, Michel. *Hapishanenin Doğuşu*. İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları, 2019.
- Fouquet, Daniel. *Le Tatouage Médical en Égypte dans l'Antiquité et a l'Époque Actuelle*. Lyon: Impr. A. Storck, 1898.
- Francfort, Henri-Paul. *Nomades et Sédentaires en Asie Centrale*. Paris: CNRS Éditions, 1990.
- Frazer, James George. *Altın Dal*. İstanbul: Occultus Yayınevi, 2025.
- Freudenburg, Kirk. *The Walking Muse*. Princeton University Press, 2014.
- Galenos. *Tıp Sanatının Anayasası, Tıp Sanatı, Glaukon'a Tedavi Yöntemi*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2018.
- Gartner, Martine. "Le Tatouage Dans l'Antiquité Grecque". *Anthropologie et Société* 5 (1990), 101-115. www.persee.fr/doc/ista_0000-0000_1990_ant_429_1_1290
- Gaudry, Mathéa. *La Femme Chaouia de l'Aurès*. Paris: Chibah-Awal, 1998.
- Geertz, Clifford. *Kültürlerin Yorumlanması*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2020.
- Gelb, Ignace J. *Household and Family in Early Mesopotamia*. Chicago: Department Orientalistik, 1979.
- Geertz, Clifford. *İki Kültürde İslam Fas ve Endonezya'da Dini Değişim*. İstanbul: Küre Yayınları, 2012.
- Gell, Alfred. *Wrapping in Images*. Oxford: Oxford University Press, 1996.
- Gellner, Ernest. *Les Saints de l'Atlas*. Ed. Bouchene, 2003.
- Gellner, Ernest. *Müslüman Toplum*. İstanbul: Kabcacı Yayınları, 2012.

- Ghalioungui, Paul. *La Médecine des Pharaons*. Paris: Robert Laffont, 1983.
- Ghirshman, Roman. *L'Iran et la Migration des Indo-Aryens et des Iraniens*. Paris: E. J. Brill, 1977.
- Gibson, Mary. *Born to Crime*. Praeger, 2002.
- Gimbutas, Marija. *The Civilization of the Goddess*. San Francisco: HarperSanFrancisco, 1991.
- Gimbutas, Marija. *The Language of the Goddess*. San Francisco: Thames and Hudson Ltd, 2001.
- Gimbutas, Marija. *The Living Goddesses*. Berkeley: University of California Press, 2001.
- Gleason, Maud W. *Making Man*. Princeton University Press, 2008.
- Gobert, Ernest-Gustave. *Notes sur les Tatouages Indigènes Tunisiens*. Masson, 1924.
- Godelier, Maurice. *L'Énigme du Don*. Paris: Flammarion, 2008.
- Goffman, Erving. *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. İstanbul: Metis Yayınları, 2020.
- Goitein, S. D. *Yahudiler ve Araplar*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2010.
- Golden, Peter B. *Türk Halkları Tarihine Giriş*. İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2023.
- Goldenberg, David M. *The Curse of Ham*. Princeton: Princeton University Press, 2005.
- Goldingay, John. *The Message of Isaiah 40-55*. T&T Clark, 2005.
- Goody, Jack. *Çiçeklerin Kültürü*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2010.
- Goody, Jack. *La Logique de l'Écriture*. Paris: Armand Colin, 2018.
- Goody, Jack. *Technology, Tradition and the State in Africa*. Oxford: Routledge, 2018.
- Goody, Jack. *Yaban Aklın Evcilleştirilmesi*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2011.
- Gould, J. "Hiketia", *The Journal of Hellenistic Studies* 93 (1973), 74-103. <https://doi.org/10.2307/631455>
- Green, Miranda. *Celtic Goddesses*. Cardiff: George Braziller, 1996.
- Green, Miranda. *The Celtic World*. Londra: Routledge, 1996.
- Greenblatt, Stephen. *Ces Merveilleuses Possessions*. Paris: Les Belles Lettres, 1996.
- Grabbe, Lester L. *Ancient Israël*. Londra: T & T Clark Ltd, 2017.
- Graven, Jean. *L'Argot et le Tatouage des Criminels*. Neuchâtel: Éditions de la Baconnière, 1962.
- Griffith, Francis Llewellyn, *The Nubian Texts of the Christian Period*. Berlin: Verlag der Königl, 1913.
- Griffiths, Walter G. *The Kol Tribe of Central India*. Londra: The Asiatic Society, 1993.
- Grimble, Sir Arthur Francis. *Tungaru Traditions*. Londra: University of Hawaii Press, 1989.
- Gruendler, Beatrice. *The Development of the Arabic Scripts*. Brill, 2019.
- Guiart, Jean. *Un Siècle et Demi de Contacts Culturels a Tanna, Nouvelles-Hébrides*. Londra: Musée de l'Homme, 1956.
- Halvânî, Ahmed b. Ahmed İsmâil el-Halîcî. *Kitâbü'l-Vesm fi'l-Vaşm*. Kahire: el-Matbaa el-Meymâniyye, 1905. <https://ediscovery.qnl.qa/ar/islandora/object/QNL%3A00002462?utm>
- Hamayon, Roberte. *La Chasse à l'Âme*. Nanterre: Société d'Ethnologie, 1990.
- Hamayon, Roberte. "Shamanism in Siberia: From Partnership in Supernature to Counter-Power in Society", *Shamanism, History, and the State*, ed. Nicholas Thomas - Caroline Humphrey 76-89. University of Michigan Press, 1996.
- Hambly, Wilfrid Dyson. *The History of Tattooing*. Londra: Dover Publications, 2009.
- Hamilton, Bernard. *The Latin Church in the Crusader States*. Londra: Routledge, 1980.
- Harper, Kyle. *Slavery in the Late Roman World*. Cambridge University Press, 2011.
- Harris, Rivkah. *Ancient Sippar*. Leiden: Nederlands Historisch, 1975.
- Harris, W. V. *Romes's Imperial Economy*. Oxford University Press, 2011.
- Harrison, Jane Ellen *Prolegomena to the Study of Greek Religion*. Cambridge: Princeton University Press, 1991.
- Hartog François. *Herodotos'un Aynası. Öteki Tasavvuru Üzerine Bir Deneme*. İstanbul: İthaki Yayınları, 2014.
- Hauser, Arnold. *Histoire de l'Art et de la Littérature*. Paris: Presses Universitaires de France, 2004.

- Hayes, Christine E. *Gentile Impurities and Jewish Identities*. Oxford: Oxford University Press, 2002.
- Henrichs, Albert. "Greek Maenadism from Olympias to Messalina", *Harvard Studies in Classical Philology* 82 (1978), 121-160. <https://doi.org/10.2307/311024>
- Herber, J. "Onomatique des Tatouages Marocains", *Hespéris* 35 (1948), 31-57.
- Herodotos. *Herodot Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1973.
- Herondas. *Mimoslar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016.
- Herzog, Rudolf. *Die Wunderheilungen von Epidauros*. Leipzig: Dieterich, 1931.
- Hippokrates. *Hippokrates Külliyyatı*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2018.
- Hiskett, Mervyn. *The Development of Islam in West Africa*. Londra: Longman, 1984.
- Hocart, Arthur-Maurice. *Rois et Courtisans*. Paris: Seuil, 1978.
- Hocart, Arthur Maurice. *The Northern States of Fiji*. Londra: Royal, 1952.
- Hodder, Ian. *Çatalhöyük Leoparın Öyküsü*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2019.
- Hodder, Ian – Fred, John. *Uygurlığın Doğusunda Din Çatalhöyük Örneği*. İstanbul: Alfa Yayınları, 2018.
- Hoffman, Valerie J. *Sufism, Mystics, and Saints in Modern Egypt*. Columbia: University South Carolina Pr, 2009.
- Holladay, William L. *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*. Eerdmans, 1972.
- Hoppal, Mihaly. *Şamanlar ve Semboller Kaya Resmî ve Göstergebilim*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2019.
- Horatius. *Epodes*. İstanbul: Ronin Kitap, 2025.
- Hornung, Erik. *The Valley of the Kings*. Londra: Timken Pub, 1990.
- Huysmans, J. K. *Orada*. İstanbul: Okuyan Us Yayın, 2010.
- Iamblichus. *Mısırlıların, Kaldelilerin ve Asurluların Gizemleri Üzerine*. İstanbul: Occultus Yayınevi, 2025.
- Ingrams, Harold. *Arabia and the Isles*. Londra: Routledge, 2016.
- Interpol. *Disaster Victim Identification Guide*. Lyon: Interpol General Secretariat, 2018. <https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification-DVI>
- Isaac, Benjamin. *The Invention of Racism in Classical Antiquity*. Princeton: Princeton University Press, 2004.
- Ivanchik, Askold. *Les Cimmériens au Proche-Orient*. Paris: Vandenhoeck & Ruprecht, 1998.
- Izutsu, Toshihiko. *Kur'an'da Dini ve Ahlaki Kavramlar*. İstanbul: Pınar Yayınları, 2024.
- İbn Fadlan. *İbn Fadlan Seyahatnamesi*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2016.
- İbn Meymun. *Delaleu'l-Hairin Akli Karışıklar için Rehber*. İstanbul: Albaraka Yayınları, 2022.
- İbn Sa'd. *Kitabü'l-Tabakatü'l-Kebir Tabakat 5*. İstanbul: Siyer Yayınları, 2023.
- İmam Kastalani. *Buhari Şerhi İrşadus Sari 8*. İstanbul: Ocak Yayıncılık, 2019.
- İmam Mervezi. *Tabâ'i' al-Hayawân*. Delhi: Oriental Manuscripts, 1949.
- İmam Müslim. *Sahih-i Müslim ve Tercemesi Kitabı'l-Libas ve'z-Zîynet*. İstanbul: İrfan Yayınevi, 2014.
- İmam-ı Buhari. *Sahih-i Buhari Tercüme ve Şerhi Kitabı'l-Libâs*. İstanbul: Sağlık Yayınları, 2010.
- Jackson, Peter A. *Buddhism, Legitimation, and Conflict* (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 1989.
- Jacobson, Esther. *The Art of the Scythians*. Leiden: Brill, 1995.
- Jacobson, Esther. *The Deer Goddess of Ancient Siberia*. Leiden: Brill Academic Pub, 1992.
- Jacobson-Tepfer, Esther. *The Hunter, the Stag, and the Mother of Animals*. Oxford: Oxford University Press, 2015.
- Jakobielski, S. "la Nubie Chrétienne a l'Apogée de sa Civilisation", *Histoire Générale de L'Afrique III*. Warsaw: Unesco, 1988.

- Jdanko, T. A. "Orta Asya ve Kazakistan'da Yarı Göçebelik". *Tarih İncelemeleri Dergisi* 22/1 (Haziran 2007), 239-248. <https://dergipark.org.tr/pub/egetid/issue/5054/68903>
- Jesch, Judith. *The Viking Diaspora*. Londra: Routledge, 2015.
- Joannou, Péricles-Pierre. *Discipline Générale Antique II*. Roma: Tipografia Italo-Orientale "S. Nilo", 1963.
- Jones, C. P. "Stigma: Tattooing and Branding in Graeco-Roman Antiquity", *The Journal of Roman Studies* 77 (1987), 139-155. <https://doi.org/10.2307/300578>
- Josephus, Flavius. *Contre Apion*. Les Belles Lettres, 2018.
- Julien, Charles-André. *Histoire de l'Afrique du Nord*. Paris: Payot, 1994.
- Juvenalis. *Yergiler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür yayınları, 2006.
- Kannisto, Artturi. *Die tatarischen Lehnwörter im Wogulischen von Artturi Kannisto*. Druckei der Finnischen Litteratur-Gesellschaft, 1925.
- Kaplan, Steven. *The Monastic Holy Man and the Christianization of Early Solomonian Ethiopia*. Wiesbaden: F. Steiner, 1984.
- Kara, Fırat. *Natalya Viktorovna Polosmak'ın Kazı, Araştırma ve İncelemelerinin Türk Sanatı Tarihi Açısından Değerlendirilmesi*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Karafi, Şehabettin. *İslam Hukukunda Güçler Ayrılığı*. İstanbul: Takdim, 2024.
- Karakuyu, Ekin - Temel Enginli, Ayşen. "Benlik Sunumunda Dövme: Benlik Sunumunda Dövmenin Anlamının ve Motivasyonunun Açıklanmasına Yönelik Bir Karma Yöntem Araştırması". *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 12 (Ağustos 2023), 321-350. <https://doi.org/10.47994/usbad.1315074>
- Karçioğlu, Uğur. "Avrasya ve Sibirya Bölgelerinde Bulunan Bazı Kurganlar", *Kafdağı* 4/1 (Haziran 2019). <https://dergipark.org.tr/pub/kafdağı/issue/50473/655823>
- Khazanov, Anatoly M. *Göçebe ve Dış Dünya*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 2015.
- Keimer, Ludwig. *Remarques sur le Tatouage dans l'Égypte Ancienne*, Kahire: Archéologie Orientale, 1948.
- Keyes, Charles F. *The Golden Peninsula*. New York: University of Hawaii Press, 1994.
- Kılıç Karatay, Semra. "Aksaray'da Unutulan Bir Gelenek 'Dövme Sanatı'", *Journal of Awareness* 3/5 (Ocak 2019), 151-156. <https://doi.org/10.26809/joa.2018548625>
- Kiechel Samuel, *Die Reisen Des Samuel Kiechel*, University of Michigan Library, 1866.
- Kimball, Jeannine Davis. *Savaşçı Kadınlar Amazonlar*. İstanbul: İleri Yayınları, 2013.
- Kinnûn, 'Abd Allâh. *Fatâwâ al-'Allâma 'Abd Allâh Kinnûn*. Tanca: Cem'yyet Mektabet 'Abd Allâh Kinnûn, 1995. <https://archive.org/details/aguennoun/fatawa/page/3/mode/1up>
- Klein, Melanie. *Çocuk Psikanalizi*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2015.
- Kluger, Nicolas. "An Update on Cutaneous Complications of Permanent Tattooing", *Expert Review of Clinical Immunology* 15/11 (Ekim 2019), 1135-1143. <https://doi.org/10.1080/1744666X.2020.1676732>
- Korkmaz Ekici, Deniz. "Fayyum Portreleri", *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 3/1 (2013), 27-36.
- Köprülü, Mehmet Fuat. *Oğuz Etnolojisine Dair Tarihi Notlar*. İstanbul: Matbaa-yi Amire, 1925.
- Krutak, Lars. *Spiritual Skin: Magical Tattoos and Scarification*. Edition Reuss, 2012.
- Krutak, Lars. *The Tattooing Arts of Tribal Women*. Londra: Bennett & Bloom, 2007.
- Ksenophon. *Anabasis On Binler'in Dönüşü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.
- Ksenophon. *Hellenika*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2021.
- Kur'an-ı Kerim. <https://kuran.diyaret.gov.tr>

- Kutsal Kitap. <https://kutsalkitap.info.tr>
- Küçükler, Sultan Deniz. "Atina Yurttaşlık Hukukunun Tarihsel Gelişimi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 64/2 (2024), 1339-1365. <https://doi.org/10.33171/dtcfjournal.2024.64.2.16>
- Lacassagne, Alexandre. *Tatouages*. Paris: Nabu Press, 2014.
- Lambton, Ann. K. S. *Landlord and Peasant in Persia*. Londra: Bloomsbury Academic, 1991.
- Lammens, Henri. *L'Islam: Croyances et Institutions*. Dar-El-Machreq, 2003.
- Lancel, Sege. *Carthage*. Paris: Fayard, 1992.
- Lane, Edward William, *An Account of the Manners and Customs of the Modern Egyptians*. Londra: University of California Libraries, 1846.
- Laurent, Émile. *Les Habitues des Prisons de Paris*. Paris: G. Masson: 1890.
- Laoust, Émile. *Mots et Choses Berbères*. Paris: Augustin Challamel, 1983.
- Lavarenne, Maurice. *Peristephanon*. Paris: Les Belles Lettres, 2021.
- Le Breton, David. *Acının Antropolojisi*. İstanbul: Sel Yayıncılık, 2025.
- Le Breton, David. *Bedenin Antropolojisi*. İstanbul: Ketebe Yayınevi, 2025.
- Le Boulluc, Alain. *La Notion d'Hérésie dans la Littérature Grecque*. Paris: Études Augustiniennes, 1985.
- Le Diacre, Marc. *Vie de Porphyre, Évêque de Gaza*. Paris: Les belles Lettres, 1930.
- Le Quellec, Jean-Loïc. *Arts Rupestres et Mythologies*. Paris: Flammarion, 2004.
- Lebedynsky, Iaroslav. *Les Scythes*. Paris: Éditions Errance, 2001.
- Leclerc, Lucien. *Histoire de la Médecine Arabe I*. Paris: Forgotten Books, 2018.
- Lenski, Noel. "Working Models: Functional Art and Roman Conceptions of Slavery", *Roman Slavery and Roman Material Culture* 52, ed. Michele George (University Toronto Press, 2013), 129-157. <http://www.jstor.org/stable/10.3138/9781442660991.10>
- Levent, Ayşe. "Pazırık Halısındaki Figürlerin ve Motiflerin Göstergibilimsel Çözümlemesi", *International Social Sciences Studies Journal* 8/96 (Mart 2022). <http://dx.doi.org/10.26449/sss.3899>
- Lewis, Mark Edward. *The Early Chinese Empires*. Cambridge: Belknap Press, 2010.
- Lewis, Raphaela. *Osmanlıda Gündelik Yaşam*. İstanbul: Alter Yayıncılık, 2009.
- Lhote, Henri. *A la Découverte des fresques du Tassili*. Paris: Arthaud, 2006.
- Lightfoot, J. L. *Lucian*. Oxford: Oxford University Press, 2003.
- Lingat, Robert. *L'Esclavage Prive dans le Vieux Droit Siamois*. Les Éditions Domat, 1933.
- Lithgow, William. *Rare Adventures & Painful Peregrinations*. Londra, Cosimo Classics, 2005.
- Littre, Paul-Emile. *Dictionnaire de la Langue Française*. Paris: Madec, 1970.
- Lloyd, Alan B. *Herodotus 2*. Leiden: Brill, 1994.
- Locard, Edmond. *L'Enquête Criminelle et les Méthodes Scientifiques*. Ernest Flammarion, 1920.
- Lombroso, Cesare. *Suçlu İnsan*. İstanbul: Albaraka Yayınları, 2022.
- Lombroso, César. *L'Homme Criminel*. Paris: Ancienne Librairie Germer Bailliere, 1887.
- Loroux, Nicole. *La cité Divisée*. Paris: Payot, 2005.
- Loroux, Nicole. *The Invention of Athens*. Cambridge: Harvard University press, 1986.
- Luard, Charles Eckford. *The Central India State Gazetteer Series*. Bombay: Nabu Press, 2012.
- Lucien de Samosate. *La Déesse Syrienne*. Edition de la Maisnie, 1980.
- Ludolf, Hiob. *Nouvelle Histoire d'Abyssinie, ou d'Éthiopie*. Chez la Veuve A. Cellier, 1684.
- Lukianos, Samsatlı. *Tanrıların Konuşmaları Seçme Yazılar*. İstanbul: Everest Yayınları, 2016.
- Lupton, Deborah. *The Imperative of Health*. Londra: Sage Publication Ltd, 1995.
- Lysias. *The Orations Of Lysias*. İstanbul: Gece Kitaplığı, 2018.
- MacMullen, Ramsay. *Les Rapports entre les Classes Sociales dans l'Empire Romain*. Paris: Seuil, 1986.

- Mallory, J. P. *In Search of the Indo-Europeans*. Londra: Thames & Hudson, 1991.
- Mallory, J. P. – Mair, Victor H. *The Tarim Mummies*. Londra: Thames & Hudson, 2000.
- Makabeler 3. <https://www.kutsal-kitap.net/bible/tr/index.php?id=1422&mc=3&sc=1420>
- Mango, Cyril. *Bizans Yeni Roma İmparatorluğu*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2022.
- Marinatos, Nanno. *Minoan Religion*. Columbia: University of South Carolina Press, 1992.
- Markoe, Glenn. *Phoenicians*. Berkeley: University of California Press, 2000.
- Marriott, McKim. *Hindu Transactions*. Philadelphia: University of Chicago, 1976.
- Mauchamp, Émile, *La Sorcellerie au Maroc*. Paris: Hachette Livre, 2013.
- Marcel, Mauss. *Armağan Üzerine Deneme*. İstanbul: Alfa Yayınları, 2018.
- Mauss, Marcel. *Sociology and Psychology*. Londra: Routledge & Kegan Paul, 1979.
- Meeks, Dimitri - Favard-Meeks, Christine. *La Vie Quotidienne des Dieux Égyptiens*. Paris: Hachette, 1993.
- Meinardus, Otto F. A. *Christian Egypt, Faith and Life*. Kahire: American University in Cairo Press, 1970.
- Meinardus, Otto F. A. *Two Thousand Years of Coptic Christianity*. Kahire: The American University in Cairo Press, 2016.
- Mellaart, James. *Çatalhöyük Anadolu'da bir Neolitik Kent*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003.
- Mesckell, Lynn. *Archaeologies of Social Life*. Oxford: Blackwell Publishers, 1999.
- Mesckell, Lynn. *Object Worlds in Ancient Egypt*. Oxford: Berg Publishers, 2004.
- Mesckell, Lynn. *Vies Privées des Égyptiens*. Paris: Autrement, 2002.
- Mevlâna. *Mesnevi*. İstanbul: Hece Yayınları, 2017.
- Milgrom, Jacob. *Leviticus 1-16*. New York: Anchor Bible, 1991.
- Milgrom, Jacob. *Leviticus 17-22*. New York: Yale University Press, 2000.
- Milgrom, Jacob. *Leviticus 23-27*. New York: Yale University Press, 2001.
- Miller, Patrick D. *The Ten Commandments*. Westminster John Knox Press, 2009.
- Mişna. <https://www.sefaria.org/texts/Mishnah>
- Momigliano, Arnaldo. *Modern Tarihçiliğin Klasik Temelleri*. İstanbul: İthaki Yayınları, 2020.
- Mouliéras, Auguste. *Le Maroc Inconnu*. Paris: Librairie Coloniale et Africaine, 1895.
- Muller, Victor. *En Syrie avec les Bédouins les Tribus du Désert*. Paris: Ernest Leroux, 1931.
- Nevevi, İmam. *Sahih-i Müslim Şerhi El-Minhac*. İstanbul: Karınca Kitap, 2014.
- Niditch, Susan. *War in the Hebrew Bible*. New York: Oxford University Press, 1995.
- Nunn, John F. *Ancient Egyptian Medicine*. Londra: University of Oklahoma Press, 2002.
- Ober, Josiah. *Mass and Elite in Democratic Athens*. Princeton: Princeton University Press, 1991.
- Olivier of Paderborn. *The Capture of Damiette*. University of Pennsylvania Press, 1948.
- Okumuş, Ejder. “Bedene Müdahalenin Sosyolojisi”. *Şarkiyat* 2 (Kasım 2009). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sarkiat/issue/11237/134290>
- Oppenheim, Leo. *La Mésopotamie*. Paris: Gallimard, 1970.
- Osborne, Robin. Osborne, *Classical Landscape with Figures*. Londra: Hamlyn, 1987.
- Ovidius Naso, Publius. *Dönüşümler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2025.
- Öncül, Kürşat. *Kültürümüzde Dövme Geleneği*. Kafkas Üniversitesi Türk Halkbilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, 2012.
- Özhanlı, Mehmet. “Pisidialı Gençler ve Alketas”. *Özyalvaç Gazetesi*, 29 Temmuz 2021. https://www.academia.edu/100040954/PISIDIALI_GENCLER_VE_ALKATES_1_2_3_4_29_Temmuz_2021
- Pallas, Peter Simon. *Description du Tibet, d'Après la Relation des Lamas Tangoutes, Etablis parmi les Mongols*. Paris: Hachette Livre, 2013.
- Pallas, Peter Simon. *Voyages de M P S Pallas en Différentes Provinces de l'Empire de Russie et dans l'Asie Septentrionale*. Paris: University of Michigan Library, 2009.

- Parker. Robert. *Miasma Pollution and Purification in Early Greek Religion*. Oxford: OUP Oxford, 1996.
- Pastoureau, Michel. *Figures de l'Héraldique*. Paris: Gallimard, 1996.
- Patterson, Orlando. *Slavery and Social Death* Harvard University Press, 1982.
- Pearson, Michael Parker. *The Archaeology of Death and Burial*. Stroud: The History Press, 2003.
- Perdrizet, Paul. *Les Terres Cuites Grecques d'Égypte de la Collection Fouquet*. Berger-Levrault, 1921.
- Perica, Vjekoslav. *Balkan Idols* Oxford: Oxford University Press, 2004.
- Perrot, Georges - Chipiez, Charles. *Histoire de l'Art dans l'Antiquité*. Paris: Librairie Hachette et Cie, 1898. <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k30402842.texteImage#>
- Pestman, P. W. *The New Papyrological Primer*. Leiden: Brill Academic Pub, 1994.
- Philon d'Alexandrie. *Œuvres I*. Paris: Le Cerf, 1961.
- Piaget, Jean. *Çocuğun Gözüyle Dünya*. İstanbul: Dost Kitabevi, 2023.
- Pickering, W. S. F. *Durkheim on Religion*. Londra: Oxford University Press, 1994.
- Piggott, S. “A Trepanned Skull of the Beaker Period from Dorset and the Practice of Trepanning in Prehistoric Europe”, *Proceedings of the Prehistoric Society* (1940),112-132. <https://doi.org/10.1017/S0079497X00020430>
- Pinch, Geraldine. *Magic in Ancient Egypt*. Londra: British Museum Press, 2006.
- Pipe, Jim. *Eski Mısır Mumyalar, Sihir ve Efsaneleri*. İstanbul: Akılçelen Kitaplar, 2024.
- Pitt-Rivers, J. *The Fate of Shechem*. Cambridge: Cambridge University Press, 1977.
- Platon. *Kritias*. İstanbul: Sosyal Yayınları, 2001.
- Platon. *Timaios*. İstanbul: Say Yayınları, 2020.
- Platon. *Yasalar*. İstanbul: Pharmakon Kitap, 2019.
- Plinius Secundus, Gaius. *Doğa Tarihi*. İstanbul: Say Yayınları, 2022.
- Plinius Secundus, Gaius. *Genç Plinius'un Mektupları*. İstanbul: Doğu Batı Yayınları, 2018.
- Plutarkhos. *Büyük İskender*. İstanbul: Kastaş Yayınları, 2001.
- Plutark. *İsis ve Osiris*. İstanbul: Ruh ce Madde Yayınları, 2006.
- Plutark. *Moralia Öfke Denetimi, Zihin Dinginliği, Haset ve Nefret*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2022.
- Plutark. *Perikles-Fabius Ünlü Yunanlı ve Romalıların Yaşamları*. İdea Yayınevi, 2013.
- Plutark. *Yaşamlar 2*. İstanbul: İdea Yayınevi, 2016.
- Plutarque. *Consolation a sa Femme*. Rivages, 2018.
- Polo, Marco. *Marco Polo Seyahatnamesi*. İstanbul: Panama yayıncılık, 2021.
- Polosmak, N. V. “The Pazyryk Style”, *Archaeology, Ethnology & Anthropology of Eurasia* 49/4 (2021), 43-56. <https://doi.org/10.17746/1563-0110.2021.49.4.043-056>
- Polybios. *Akdeniz Dünyası ve Roman'ın Yükselişi*. İstanbul: Alfa Yayınları, 2022.
- Pongratz-Leisten, Beate. *Religion and Ideology in Assyria*. Berlin: De Gruyter, 2015.
- Porten, Bezalel. *Archives from Elephantine*. University of California Press, 1968.
- Prokopius. *Bizans'ın Gizli tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.
- Prudence. *Peristephanon*. Belles Lettres, 2021.
- Quinte-Curce. *Histoire d'Alexandre le Grand*. Paris: Hachette Bnf, 2017.
- Radcliffe-Brown, A. R. *Structure and Function in Primitive Society*. Londra: Free Press, 1965.
- Randall-Maciver, David - Wilkin, Anthony. *Libyan Notes*. Londra: Legare Street Press, 2023.
- Renaut, Luc. *Marquage Corporel et Signation Religieuse dans l'Antiquité*. Paris: EPHE, 2004.
- Renfrew, Colin. *The Archaeology of Cult*. Londra: British School of Archaeology at Athens, 1985.
- Rhodes, Lorna A. *Total Confinement*. Berkeley: University of California Press, 2004.
- Richard, Jean. *La Papauté et les Missions d'Orient au Moyen Âge*. Roma: École Rome, 2019.
- Richard, Jean. *The Crusades c. 1071-c. 1291*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

- Ritner, Robert K. *The Mechanics of Ancient Egyptian Magical Practice*. Chicago: Oriental Institute of the University of Chicago, 1997.
- Riviere, Thérèse – Faublée, Jacques. “Les tatouages des Chaouia de l’Aurès”. *Journal de la Société des Africanistes* 12 (1942), 67-80. <https://doi.org/10.3406/jafr.1942.2525>
- Robins, Gay. *Women in Ancient Egypt*. Londra: British Museum Press, 1993.
- Rolle, Renate. *The World of the Scythians*. Londra: University of California Press, 1990.
- Roller, Lynn E. *Ana Tanrıçanın İzinde*. İstanbul: Alfa Yayınları, 2013.
- Rose, H. *Primitive Culture in Italy* Londra: Routledge, 2025.
- Roth, Martha T. *Law Collections from Mesopotamia and Asia Minor*. Atlanta: Society of Biblical Literature, 1997.
- Rubin, Arnold. *Marks of Civilization: Artistic Transformations of the Human Body*. Los Angeles: University of California Museum of Cultural History, 1988.
- Rudenko, Sergey Ivanoviç. *Başkurtlar*. Kömen Yayınları, 2001.
- Rudenko, Sergei I. *Frozen Tombs of Siberia*. Berkeley: University of California Press, 1970.
- Said, Edward W. *Oryantalizm*. İstanbul: İrfan Yayınevi: 1998.
- Saint Augustin. *Contre Faust le Manichéen*. Institut d’Études Augustiniennes, 2024.
- Saint Sidonius, Apollinaris. *Lettres*. Société d’Édition “Les Belles Lettres”, 1960.
- Schacht, Joseph. *İslam Hukukuna Giriş*. İstanbul: Otto, 2018.
- Scheid, John. *La Religion des Romains*. Paris: Armand Colin, 2017.
- Seaford, Richard. *Dionysos*. Londra: Routledge, 2006.
- Searight, Susan. “Le Tatouage chez la Femme Berbère Marocaine Moyen Atlas et Pays Zemmour”, *Études et Documents Berbères* 1/10 (1983), 31-45.
- Sekunda, Nick. *Hellenistic Infrantry Reform in the 160’s BC*. Akanthina, 2006.
- Seneca. *Öfke Üzerine*. İstanbul: Kapra Yayıncılık, 2022.
- Sextus Empiricus. *Contre les Professeurs*. Paris: Seuil, 2002.
- Shafer, Byron E. vd. *Religion in Ancient Egypt*. Londra: Cornell University Press, 1991.
- Shahîd, İrfan. *Byzantium and the Arabs in the Sixth Century*. Washington: Dumbarton Oaks Research Library & Collection, 2002.
- Shaw, Brent D. “Body/Power/Identity: Passions of the Martyrs”. *Journal of Early Christian Studies* 4/3 (1996), 269-312. <https://doi.org/10.1353/earl.1996.0037>
- Shaw, Brent D. *Sacred Violence*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
- Sherratt, Andrew. “The Secondary Exploitation of Animals in the Old Worl”, *World Archaeology* 15/1 (Haziran 1983), 90-104. <http://www.jstor.org/stable/124640>
- Smith, Jonathan Z. *To Take Place*. Chicago: University of Chicago Press, 1992.
- Smith, William Robertson. *Religion of the Semites*. Edinburgh: Transaction Publishers, 1889.
- Spencer Herbert. *The Factors of Organic Evolution*. Origami Books, 2020.
- Spindler, Konrad. *The Man in the Ice*. Londra: Harmony Books, 1995.
- Spiro, Melford E. E. *Buddhism and Society*. New York: University of California Press, 1982.
- Spitz, Werner U. - Diaz, Francisco J. *Spitz and Fisher’s Medicolegal Investigation of Death*. Springfield: Charles C Thomas Pub Ltd, 2020.
- Starbek, David. *The Social Order of the Underworld*. Oxford University Press, 2014.
- Stein, George H. *Waffen-Ss*. Cerberus, 2002.
- Stetkevych, Suzanne Pinckney. *The Mute Immortals Speak: Pre-Islamic Poetry and the Poetics of Ritual*. İthaca: Cornell University Press, 2010.
- Stocking, George. *Victorian Anthropology*. New York: Free Press, 1991.
- Stol, M. *Epilepsy in Babylonia*. Groningen: Styx Publications, 1993.

- Stol, Marten. *Women in the Ancient Near East*. Berlin: De Gruyter, 2016.
- Stol, Marten vd. “Private Life in Ancient Mesopotamia”, *Civilization of the Ancient Near East 1* (1995), 485-501.
- Strabon. *Strabon’un Coğrafyası I*. İstanbul: Dorliyon Yayınları, 2024.
- Stroumsa, Sarah. *Maimonides in His World*. New York: Princeton University Press, 2009.
- Suetonius TranQuillus, Gaius. *On İki Caesar’ın Yaşamı*. İstanbul: Doğu Batı Yayınları, 2021.
- Süyûtî, Celâleddîn. *El-Eşbâh ve’n-Nezâir fî Kavâ’id ve Furû’u’l-Fiki’s-Şâfi’iyye*. Beyrut: Dârü’l-Kütübî’l-İlmiyye, 1983. <https://shamela.ws/book/21719?utm>
- Taberi, Muhammed b. Cerir. *Taberi Tefsiri Camiul Beyan an Tevili Ayıl Kuran*. İstanbul: Beka Yayınları, 2024.
- Tambiah, Stanley Jeyaraja. *Büyük, Bilim, Din ve Akılcılığın Kapsamı*. İstanbul: Dost Kitabevi, 2002.
- Tardieu, Ambroise. *Étude Médico-Légale sur les Attentats aux Mœurs*. Paris: Hachette, 2023.
- Tassie, Geoffrey, “Identifying the Practice of Tattooing in Ancient Egypt and Nubia”, *Papers from the Institute of Archaeology* 14/1 (2003), 85-101. <https://doi.org/10.5334/pia.200>
- Tavernier, Jean-Baptiste. *Tavernier Seyahatnamesi*. İstanbul: Kitap Yayınevi, 2006.
- Tekin, Çetin. “Geçmişin İzlerini taşıyan Gelenek Dak”. *Disiplinlerarası Yenilik Araştırmaları Dergisi* 3/1 (Ocak 2023), 1-6. <https://doi.org/10.56723/dyad.1118962>.
- Tekin, Talat. *Orhun Yazıtları*. İstanbul: Bilgesu Yayıncılık, 2017.
- Tertullien. *De la Couronne du Soldat*. Edition de la Bibliotheque Digitale, 2014.
- Teziç, Mustafa Can. “Evenklerin Toplumsal ve Siyasal Dönüşümleri”, *Sibirya Araştırmaları Dergisi* 2/5 (Mayıs 2014), 75-96. <https://doi.org/10.7816/sad-02-05-05>.
- Theophylactus Simocatta. *The History of Theophylact Simocatta*. Berkeley: Oxford University Press, 1986.
- Thevenot, Jean. *Jean Thevenot Seyahatnamesinde Anadolu ve Doğu Kültürü*. İstanbul: Dorlion Yayınları, 2024.
- Thévoz, Michel *L’Art Brut*. Lausanne: La Différence, 2016.
- Thévoz, Michel. *Le Corps Peint*. Paris: L’Atelier Contemporain, 2023.
- Thomas, Nicholas. *Body Art*. Londra: Thames & Hudson, 2014.
- Thomas, Nicholas. *Entangled Objects*. Cambridge: Harvard University Press, 1991.
- Thurston, Edgar. *Hindistan’ın Kehanetleri ve Batıl İnançları*. İstanbul: Dorliyon Yayınları, 2024.
- Tillion, Germaine. *Harem ve Kuzenler*. İstanbul: Metis Yayınları, 2022.
- Torok, Laszlo. *The Kingdom of Kush*. Leiden: Brill Academic Pub, 1998.
- Tov, Emanuel. *Textual Criticism of the Hebrew Bible*. Fortress Press, 2011.
- Trigger, Bruce G. *Nubia under the Pharaohs*. Londra: Thames and Hudson, 1976.
- Tural, Suat. “İskitler ve Madencilik Sanatındaki Yerleri”, *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi* 4/1 (Haziran 2020), 69-90. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/toplumsalbilimler/issue/54426/749051>
- Turcan, Robert. *Les Cultes Orientaux dans le Monde Romain*. Paris: Les Belles Lettres, 1989.
- Turner, Victor. *Ritieller*. İstanbul: İthaki Yayınları, 2018.
- Tyerman, Christopher. *God’s War*. Londra: Penguin, 2007.
- Tylor, Edward Burnett. *İlkel Kültür*. İstanbul: Gece Kitaplığı, 2025.
- Ünver, A. Süheyl – Usman, Hüseyin. *Meşhur Arab Cerrahi Ebülkasım Zehravi ve onun Kitabül Cerrahiyesi*. Ahmet İhsan Basım Evi, 1935.
- Üren, Umut. “Azerbaycan Topraklarında ‘İskit’ İzleri”, *Istranca Tarih Araştırmaları Dergisi* 2/1 (Şubat 2024), 1-20. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/istad/issue/83120/1432088>
- Van de Microop, Marc. *Eski Yakındoğu Tarihi*. İstanbul: Homer Yayınları, 2020.
- Van de Microop, Marc. *Hammurabi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.

- Van der Toorn, Karel. *Family Religion in Babylonia, Syria and Israel*. SBL Press, 2017.
- Van der Toorn, Karel. *Sin and Sanction in Israel and Mesopotamia*. Assen: Brill Academic Pub, 1985.
- Van Gennep, Arnold. *Geçiş Ritleri*. İstanbul: Nora Kitap, 2022.
- Vegetius, Flavius Renatus. *Bir Savaş Nasıl Kazanılır? Roma Savaş Sanatı*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık, 2025.
- Vergilius. *Çiftçilik Sanatı*. İstanbul: Alfa Yayınları, 2015.
- Vermaseren, M. J. *Mithras the Secret God*. Londra: Chatto & Windus, 1963.
- Vernant, Jean Pierre. *Antik Yunan'da Mit ve Düşünce*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2023.
- Villa, André. *Le Cimetière Méroïtique d'Aksha*. Paris: Klincksieck, 1967.
- Vitruvius. *Mimarlık Üzerine On Kitap*. İstanbul: Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları, 2005.
- Vogt, Joseph. *Ancient Slavery and the Ideal of Man*. Harvard University Press, 1975.
- Von Rubruk, Wilhelm. *Moğolların Büyük Hanı'na Seyahat 1253-1255*. İstanbul: Ayışığı Kitapları, 2001.
- Von Staden, Heinrich. *Herophilus*. Cambridge: Cambridge University Press, 1989.
- Watson, Alan. *Rome of the XII Tables*. Princeton University, 1975.
- Weber, Max. *Ekonomi ve Toplum*. İstanbul: Yarıncılık, 2018.
- Welsby, Derek A. *The Kingdom of Kush*. Princeton: Markus Wiener Publishers, 1996.
- Wengrow, David. *What Makes Civilization*. Oxford: Oxford University Press, 2018.
- Westbrook, Raymond. *Property and the Family in Biblical Law*. Sheffield: Sheffield Academic Press, 2009.
- Westermarck, Edward. *Ritual and Belief in Morocco*. Londra: Routledge, 2020.
- Wilkinson, Richar H. *Dictionnaire Illustré des Dieux et Déesses de l'Égypte Ancienne*. Infolio, 2006.
- Wilkinson, Richard H. *Symbol & Magic in Egyptian Art*. Londra: Thames & Hudson, 1999.
- Williams, James David Lewis. *Mağaradaki Zihin*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2022.
- Willis, Paul. *İşçiliği Öğrenmek*. İstanbul: Heretik Yayıncılık, 2016.
- Widengren, Geo. *Mani and Manichaeism*, Weidenfeld and Nicolson, 1965.
- Winlock, Herbert E. "The Museum's Excavations at Thebes", *The Metropolitan Museum of Art Bulletin* 18/12 (1923), 11-39. <https://doi.org/10.2307/3254661>
- Winnicott, Donald W. *Oyun ve Gerçeklik*. İstanbul: Metis Yayınları, 2021.
- Wright, David P. *The Disposal of Impurity*. Atlanta: Society of Biblical Literature, 1987.
- Wujastyk, Dominik. *The Roots of Ayurveda*. Londra: Penguin Classics, 2003.
- Yaltkaya, Şerafeddin. *Yedi Askı Mu'allakat-ı Seb'a*. İstanbul: Büyüyenay, 2018.
- Yaşlı Plinius. *Doğa Tarihi*. İstanbul: Doğu Batı Yayınları, 2022.
- Yavuz, Rabia Burçin. "Antik Yunan'da Yurttaş Olmak ya da Olmamak: Polisin İki Yüzü", *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 12/24 (2023), 23-34. <https://doi.org/10.58635/ufuksbedergi.1405935>
- Yüksel, Murat. "Beden Dili", *Dil Sosyolojisi*, ed. Kadir Canatan. İstanbul: Akademisyen Yayınevi, 2025.
- Zahavi, Amotz vd. *The Handicap Principle*. Oxford: Oxford University Press, 1999.
- Zimmerli, Walther. *Ezekiel 1*. Fortress Press, 1988.

Bedenin Sessiz Dili

Dövme ve Gelenek

Beden toplumların en eski hafıza defteridir. Deriye kazınan her işaret kimliğin, inancın, aidiyetin ve toplumsal düzenin sessizce nakşedildiği bir izdir. Bu kitap geleneksel dövme uygulamalarının izini sürerek onların ritüel eşiklerde vücut bulmasını, kimlikleri görünür kılmasını ve toplumsal hafızayı sessiz anlatılara dönüştürmesini ele alıyor. Çalışma Kuzey Afrika ve Anadolu'da gerçekleştirilen saha araştırmasına dayanıyor. Orta Doğu ve Orta Asya'ya dair çözümlenmeler ise arşiv belgeleri ve literatür katkılarıyla derinleştiriliyor. Bireysel tanıklıklar Mary Douglas'ın beden ve sınır teorisi başta olmak üzere sosyolojik yaklaşımlarla kesişiyor. Dövme kimi zaman koruyucu bir tılsım, kimi zaman kadınlık ve topluluk ritüellerinin simgesi, kimi zaman da kimliği damgalayan kalıcı bir kayıt olarak toplumsal belleğe kazınıyor. "Bedenin Sessiz Dili" deriye işlenmiş işaretleri bir kültürel hafıza atlasına dönüştürerek okura derinlikli bir sosyolojik okuma sunuyor.

